

גמרא: והאי "מה שהסופרים עתידין לחדש" — מאי

ניהו?

והוינן בה: מאן האי תנא דסבר דחרש
בדיעבד נמי לא יקרא את המגילה?

מקרא מגילה⁹⁵.

אמר רב מתנה: רבי יוסי היא.

דתנן: הקורא את שמע, ולא השמיע לאזנו —
יצא.

משנה:

הכל כשרין לקרות את המגילה, חוץ
מחרש⁹⁶, ושוטה, וקטן⁹⁷.

רבי יוסי אומר: לא יצא. חזינן דסבירא ליה
לרבי יוסי, דאפילו בדיעבד לא יקרא, אם
אינו יכול להשמיע לאזנו⁹⁹.

רבי יהודה מכשיר בקטן⁹⁸.

97. כתב הרא"מ, דהאי "חוץ מחרש שוטה
וקטן" — לא דווקא, דאיכא נמי מי שחציו
עבד וחציו בן חורין, שאינו מוציא יד"ח, לא
עבד, ולא בן חורין.

— דקדוקיה ואותותיה של תורה. ופירש קרבן
העדה, דהיינו דקדוקי תורה ודברי סופרים.
וא"כ, האי "ועליהם" — היינו שעל הלוחות
עצמן היו כתובים דקדוקי תורה וכו'. ועיי'
בשפתי חכמים.

98. הקשו התוס', באיזה קטן מיירי, אי בשלא
הגיע לחינוך — מאי טעמא דר"י? הא הוה ליה
אינו מחוייב בדבר! ואי בשהגיע לחינוך, מאי
טעמא דרבנן, הא מקרא מגילה נמי חיובא דרבנן
הוא, ליתי קטן דרבנן — ולפיכך מגילה דרבנן?!
דהכי אמרינן גבי ברכת המזון, דקטן דרבנן
מוציא את אביו שאכל שיעורא דרבנן!

95. וכתב המהרש"א, דדרשינן להך דרשה
מיתורא ד"ככל". דהוי מצי למכתב "ועליהם
הדברים וגו'", אלא מ"כל" דרשינן לדקדוקי
תורה ודקדוקי סופרים. ומכ' הדמיון היתירה
דרשינן: מה שהסופרים עתידין לחדש, דהיינו
מקרא מגילה דמדמינן לה לגופה של תורה,
כדאמרינן לעיל [ט"ז ע"ב]: "דברי שלום ואמת
— כאמתה של תורה".

ותירצו, דבאמת מיירי שהגיע לחינוך, ואפ"ה
פסלו רבנן, משום דבמגילה אפילו בגדולים
ליכא חיובא אלא מדרבנן, וקטן אינו מחוייב
אפילו בשאר מצוות אלא מדרבנן, אם כן, בקטן
הווי תרי דרבנן, ובגדול איכא רק חד, ולא אתי
תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן. [וכתבו תוס' לקמן
[כ"ד ע"א, ד"ה אבל] דגם לר"י אית ליה הך
סברא, ודווקא גבי קריאת מגילה ס"ל דעשו את
הקטן כגדול, כיון שאף טף ונשים היו בספק
דלהשמיד ולהרוג]. ועיי' מש"כ הריטב"א. ועיי'
בטורי אבן שהאריך בזה.

96. בכל דוכתי, חרש היינו שאינו מדבר ואינו
שומע. אבל הכא על כרחך דמיירי במדבר, שהרי
הוא קורא את המגילה, ובכל דוכתא חשיב
כפקח לכל דבריו, חוץ מהכא, כיון שצריך
שישמיע לאזנו. תוס'. וכתב הריטב"א, דמשו"ה
חשיב שאינו בר חיובא, ואינו מוציא אף אחרים
ידי קריאה.

99. בגמ' בברכות [ט"ו ע"ב] איתא: "אמר ר'
יוסף: מחלוקת [דרבי יוסי ורבי יהודה] בקריאת

אמנם הרמב"ם [פ"א מהל' מגילה הל"ב] לא
גרס "חרש" [ועיי' בכסף משנה שם]. וכן איתא
בירושלמי.